

Dějiny psychologie 7

Psychoanalýza

Psychoanalýza

- nejznámější směr
- často odmítána akademickými psychology, ale obecně populární
- velký přínos pro psychologii obecně, i když její data, metodologie i teorie byly kritizovány
- množství zdrojů

Důležité postavy

---

předchůdci

- ▣ G. W. Leibnitz (1646-1715)
- ▣ Johann Fridrich Herbart (1776-1841)
- ▣ Arthur Schopenhauer (1788-1860)
- ▣ Jean Martin Charcot (1825-1893)

Důležité postavy

---

zakladatelé

- ▣ Joseph Breuer (1842-1925)
- ▣ Sigmund Freud (1856-1939)

Důležité postavy

---

rebelové

- ▣ Alfred Adler (1870-1937)
- ▣ Sandor Ferenczi (1873-1933)
- ▣ Carl Gustav Jung (1875-1961)
- ▣ Otto Rank (1884-1939)

Důležité postavy

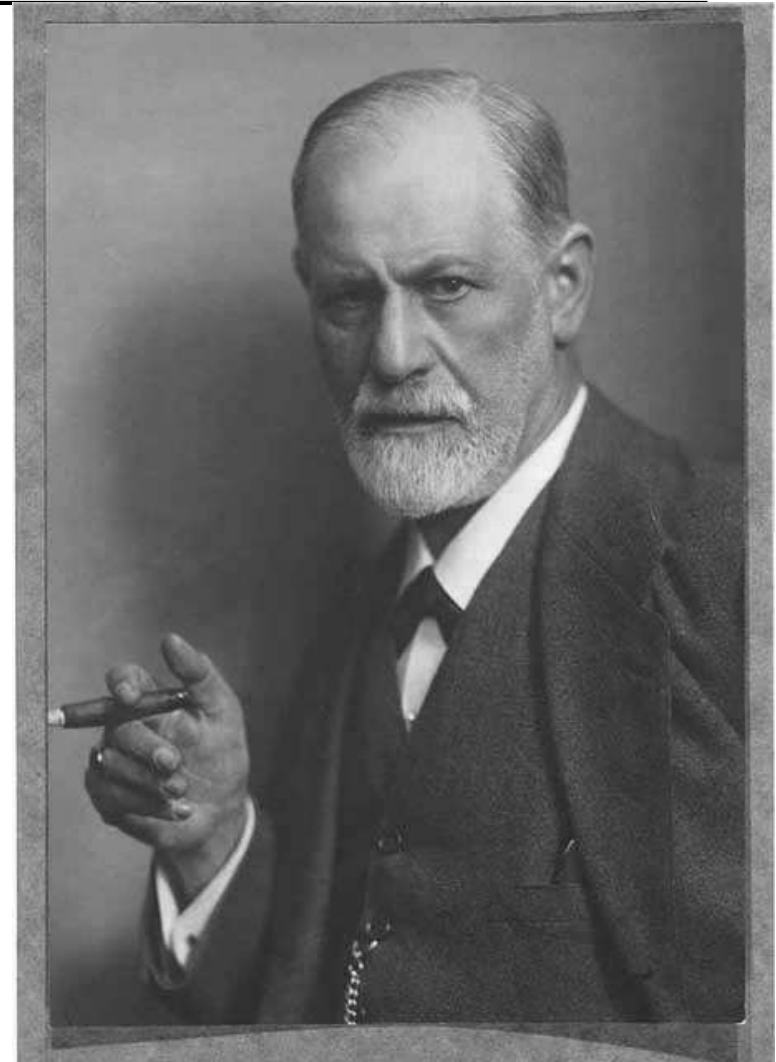
následovníci

- ▣ Karen Horney (1885-1952)
- ▣ Harry Stack Sullivan (1892-1949)
- ▣ Anna Freud (1895-1982)
- ▣ Erich Fromm (1900-1980)

Sigmund Freud (1856-1939)

- ❑ studoval medicínu – zájem o neurologii, psychiatrii
- ❑ 1885 stipendium pro studium v Paříži u Charcota, odborníka na hypnózu a hysterii
- ❑ 1895 s Breuerem publikoval *Studien über Hysterie* (obsahovaly mj. případ Anny O.)

Joseph Breuer (1842-1925)

- praktický lékař
- Freudův přítel a mentor
- spoluzakladatel psychoanalýzy
- po čase názorové neshody s Freudem

Sigmund Freud

- ❑ 1900 vydal Výklad snů
- ❑ shromáždil skupinu spolupracovníků – prvních psychoanalytiků (Abraham, Eitingon, Ferenczi, Rank, Jones, Sachs)
- ❑ po první světové válce velký rozvoj psychoanalýzy
- ❑ 1938 emigrace do Anglie, 1939 umírá na rakovinu

Vznik psychoanalýzy

- zárodek 1895 ve Studiích o hysterii
- **hypnóza** jako metoda **léčení neuróz**, později **metoda volných asociací**
- význam **nevědomých procesů** v etiologii neuróz
- klíčová role **sexuality**
- objev mechanismu **přenosu**

Principy psychoanalýzy

- ❑ 2 složky psychiky – vědomí a nevědomí
- ❑ primární vs. sekundární procesy
- ❑ chování determinováno z velké části nevědomými procesy
- ❑ pudy, libido
- ❑ 3 složky osobnosti – id, ego, superego
- ❑ důraz na minulost jedince

Alfred Adler (1870-1937)

- ❑ zakladatel individuální psychologie
- ❑ důraz na sociální vztahy v rodině, sourozenecké pozice a rivalita
- ❑ základní koncepty - pocit méněcennosti, úsilí o nadřazenost
- ❑ schopnost vytvářet si vlastní osud, zaměřenost na cíl
- ❑ předchůdce humanistické psychologie

Carl Gustav Jung (1875-1961)

- ❑ zakladatel analytické psychologie
- ❑ změnil koncept libida, menší důraz na sexualitu
- ❑ psyché je aktivní a celistvá
- ❑ kolektivní nevědomí, archetypy
- ❑ důraz na přítomnost a budoucnost
- ❑ typologie osobnosti

Otto Rank (1884-1939)

- ❑ původně technik, laik v psychologii
- ❑ důraz na vliv porodního traumatu – základem neuróz separační úzkost
- ❑ předchůdce humanistické psychologie

Sandor Ferenczi (1873-1933)

- navrhl změny především v technikách terapie – aktivní role, empatie a autentičnost terapeuta
- terapie jako náhrada za chybějící vřelý vztah s matkou

Karen Horney (1885-1952)

- představitelka neopsychoanalýzy
- potřeby bezpečí a úzkosti, bazální úzkost
- etiologie neuróz, důraz na sociální faktory, především v rodině, méně na biologické faktory

Erich Fromm (1900-1980)

- psychoanalýza s důrazem na společnost
- vliv marxistické filozofie
- svoboda, humanismus
- typy orientace – neproduktivní vs. produktivní

Kritika psychoanalýzy

- ❑ nemorálnost
- ❑ nedostatečné podklady teorie
- ❑ nepoužívání experimentů, nevědecký přístup
- ❑ dogmatismus, kult osobnosti
- ❑ nedostatek humanismu

Přínos psychoanalýzy

- ▣ zkoumání do té doby zanedbávaných oblastí
- ▣ provokativní vysvětlení různých jevů, považovaných za nezkoumatelné
- ▣ metoda volných asociací a analýzy snů
- ▣ dodala psychologii popularitu a význam mezi laiky

Zařazení psychoanalýzy vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

---

- 1. Vědomý mentalismus
– **Nevědomý mentalismus**
- 2. Obsahový objektivismus
– **Obsahový subjektivismus**
- 3. **Determinismus** – Indeterminismus
- 4. Racionalismus – Empirismus
- 5. Funkcionalismus – Strukturalismus
- 6. Induktivismus – Deduktivismus
- 7. Mechanismus – Vitalismus
- 8. Metodologický objektivismus
– **Metodologický subjektivismus**

Zařazení psychoanalýzy vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

---

- 9. Molekulární přístup – Molární přístup
- 10. Monismus – **Dualismus**
- 11. Naturalismus – Supernaturalismus
- 12. Nomothetický přístup – Idiografický přístup
- 13. Periferalismus – **Centralismus**
- 14. Purismus – **Utilitarismus**
- 15. Kvantitativní přístup – **Kvalitativní přístup**
- 16. Racionalismus – **Iracionalismus**
- 17. Průřezový přístup – **Vývojový přístup**
- 18. Statický přístup – **Dynamický přístup**

Zařazení psychoanalýzy vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

---

- klíčové dimenze
  - nevědomý mentalismus
  - determinismus
  - kvalitativní přístup
  - iracionalismus
  - dynamický přístup

Kontrolní otázky

- vznik psychoanalýzy
- principy psychoanalýzy
- teorie a školy Junga, Adlera, Fromma
- neopsychoanalýza
- kritika psychoanalýzy vs. přínos

Doplňující literatura

- **Freud, Sigmund** (1900). *The interpretation of dreams.*
- **Freud, Sigmund** (1901). *The psychopathology of everyday life.*
- **Freud, Sigmund** (1910). The origin and development of psychoanalysis. *American Journal of Psychology*, 21, 181-218.
- **Freud, Sigmund** (1914/1917). *The history of the psychoanalytic movement.*
- sebrané spisy S. Freuda, vydávané v českém překladu v Psychoanalytickém nakladatelství

Doplňující literatura

- **Adler, Alfred** (1931). *What life should mean to you* (Chapter 2: "Mind and body").
- další články najdete např. v Individual Psychology: The Journal of Adlerian Theory, Research & Practice (přístupný fulltextově v databázi EBSCO)
- **Jung, Carl G.** (1910). The association method. *American Journal of Psychology*, 31, 219-269.
- **Jung, Carl G.** (1921/1923). General description of the types. Chapter 10 of *Psychological types*.